

12. August 2016

EM 2016/108

Inatsisartut suleriasianni § 33 naapertorlugu aaliangigassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Innuttaasut ilinniagaqarnermik allagartaqanngitsut inuttut piginnaasaqarfigivilersimasaat nammineerlutillu piginnaanerilersimasaat pisortatigoortumik nalunaarsorneqarnissaat, ataqatigiisillugit aaqqissuuneqarnissaat, suliffeqarfeqarnermilu suliallit illuatungeriit atuinerulernissaat anguniarlugu, Naalakkersuisut sulisoqarnermut tunngasuni attuumassusilinnik suleqatiserinninnissaannik oqaloqatiserinninnissaannillu peqquneqarnissannik, anguniagaasalu inerneru kingusinnerpaamik UPA18-mi nassuiaammi saqqummiunneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Tunngavilersuut:

Nunatsinni suliffissaaleqineq annertuallaarujussuarpoq. Tamatta tamanna isumaqatigiissutigisinnaavarput. Kisitsisit qaammammiit qaammammut allanngorarput, ukiorpaalunnili ersarissimasumik ilisimaneqareerpoq suliffissaaleqisut amerlanerit piginnaasat uppernarsaatitaqannginnerat. Tamanna aallavigalugu inuiaqatigiinni ilinniartitaanermut tunngasuni suli sakkortuumik suliniuteqarnissamik pimoorussivugut tamannalu nangissavarput.

Inuit Ataqatigiinniilli isumaqarsinnarpugut, uagut namminneq inuiaqatigiittut piginnaasat inuit nammineerlutik ilikkarsimasaasa atorluarnerunissaat anguniartariaqaripput, taakku aamma inuit nammineerlutik piginnaanerilersimaannik taaneqartarput. Sulisoqarnermut tunngasuni attuumassusillit pisortaqarfiillu ataatsimoorlutik ammanerusumik aaqqissuussinissaq anguniartariaqarpaat, tamatuma inuttaasunik ilinniarfinniunngikkaluartumik nammineerlutik ilikkagaqarsimasunik peqataatitsineq isumannaassagamiuk.

Erseqqissatigissavarput, suliuniutip amerlanerusut ilinniagaqalernissaannut siunertaqarneq taarsissanngimmagu piviusorsiortumilli politikikkut anguniagaqarnerussammat, naak

amerlanernik piginnaasat uppernarsaataannik pappialamik pigisaqanngikkaluartut sulilernissamut periarfissinnissaannut anguniagaqarnermut ilapittuutaassammat.

Kisitsisit takutitaat erseqqilluinnarpoq. Suliffissaaleqisuni ikittuinaat ilinniagaqarsimasuupput. Taamaatumik Inuit Ataqatigiinniit isumaqarpugut nunatsinni inuit piginnaasaannik atorluaanerunissaq isumannaarniarlugu aqutissiussisoqartariaqartoq, inuillu nammineerlutik piginnaaneqalersimasut suliffittaarsinnaanissaat anguniarneqartariaqartoq. Ilinniartitaanermi suliuniutinut ilanngullugu nammineerlutik piginnaasanik ilikkarsimasut atorneqarnerisa ilanngunnerisigut isumaqarpugut suliffissaaleqinerujussuaq annikillineqarsinnaassasoq.

Tamanna aamma nunatta karsianut pitsaasumik kinguneqassaaq, inunnut ataasiakkaanut kiisalu inuiaqatigiinnut iluaqutaassaaq, suliffissaaleqisutut ikiorsiissutinik pisartagaqartut ikinnerulissammata imminullu pilersortut amerlanerulissallutik.

Sulisoqarnermut tunngasuni attuumassutillit peqatigalugit, inuit nammineerlutik ilikkagaasa aaqqissuulluarlugit nalunaarsornissaat isumannaarneqarpat, sulisoqarnermut tunngasuni attuumassutillit aamma peqataatitsinermik aallaaveqarluni sulisussarsiortarnermut iliuusissanik aaqqissuisinnaassapput, taamaalilluta amerlanerusut suliffittaarnissaat isumaannaarneqarsinnaassalluni.

Tassunga iluatsillugu aamma sulisussanik tikisitanik tikisitsinissaq annikillisarneqassaaq, patajaanneq isumannaallisarneqarluni, nunatsinnilu piginnaasanik annertusaasoqassalluni, taamaalillunilu ilaqutariit amerlanerusut aningaasarsiarissaarnerulernissaat anguneqarsinnaalluni.

Suliniut Greenland Perspective Ilisimatusarfiup Københavnillu Universitetiani ilisimatuussutsikkut suleqatigiiffiata nalunaarusiaq "Kuultutit nalitutigisut" suliarisimavaat, tamatumani Kalallit Nunaanni inuit nammineerlutik ilikkagaasa atorluarnerunissaat pillugu itinerusumik periarfissanik misissuisimallutik.

Inuit Ataqatigiinniit isumaqarpugut nalunaarusiap pineqartup siunnersuutip matuma tunngavilersorneranut ikorfartuutaalluarsinnaasoq.

Nalunaarusiap naalisarlugu imaqarniliornera aalajangiiffissatut siunnersuummut kakkigunneqarpoq (ilanngussaq 1).

Inuit Ataqatigiinniit erseqqissaqqissavarput siunnersuut ilinniartitaanermut taartaassanngimmat imaaluunniit ilinniartitaaneq anguniagaq pillugu tunulliunneqassanngimmat.

Inuit amerlanerit ilinniagaqarnissaannik sakkortuumik suli anguniagaqassaagut. Tamatumalli saniatigut inuit suliffissaaleqisut allagartaqanngitsut, inuusuttuuppata inersimasuuppataluunniit, piginnaasarisatik atorlugit suliffittaarsinnaanissaat inuunerminnilu ingerlaqqissinnaanissaat suliniutigissavarput.

Suliami matumani ilinniaqqinnissamut periarfissiinerit pikkorissaanerillu aamma ilanngunneqassapput suliffeqarfiit sulisuminnik ilinniarsimangitsunik piginnaasaqarnerulernissaannik periarfissiiniassagamik.

Inuit Ataqatigiinniit siunnersuutip matuma oqallisiginissaa qilanaaraarput. Neriuppugut aamma inatsisartuni sulisoqarnermilu attuumassusilinnik sulialinnit siunnersuut tigulluarneqassasoq, taamaalilluta ataatsimoorluta suliffissaaleqinerup piviusorsiortumik periuseqarnikkut qaangerniarnissaa isumannaassavarput amerlanerillu sulilernissaat anguniassagatsigu, kiisalu nunatsinni inuiaqatigiittut inuit piginnaasaasa atorluarnerunisaat pikkoriffiginerulissallutigu.

Namminersorlutik Oqartussanut pisortanullu aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai:

Naatsorsuutigineqassaaq nalunaarusiaq suliarinera UKA16-mit UPA18-mut AC fuldmægtigip sulineranik ukiumik ataatsimik, 500.000 kruunimik, naleqassasoq. Nutserneqarnera taakku aningaasartuutit iluanniitinneqassaaq.

Ilanngullugu naatsorsuutigineqassaaq misissuinerimut atatillugu allaffissornertigut aningaasartuutinut ilaatinneqassasoq, suleqatinik attaveqaaqatigiinnernut.

Tassunga ilanngullugu mattunneqarsinaangilaq immikkut ilisimasallit suliamut akuutinneqarnissaat saneqqunneqarsinnaassanngimmat taakkulu aamma aningaasartuutinut ilaatinneqassapput.

Siunnersuutip kingunerisinnaavaa pisortat kingusinnerusukkat aningaasanik isertitaqalernerinik, tassami amerlanerusut sulilerpata ilinniaqqilerpata pikkorissarsimappatalu akileraarutit isertinneqartut amerlaningortussaammata.

Namminersorlutik inuussutissartunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai:

Ilimagineqarsinnaavoq sulisoqarnermut tunngassutilinni isumaqatigiinniarnernut isumaqatigiissuteqarnernullu tunngasuni inuit nammineerlutik piginnaanerilersimasaat inuiaqatigiinni atorineqarnissaat pitsaanerusumik periarfissiunneqarsinnaammat.

Siunnersuut namminersorlutik inuussutissarsiutilinnut aningaasartuutitigut kinguneqarnissaanik nalilerneqanngilaq.

Imarisaanik ingerlaannartumik atuutsitiniarluni iliuseqarnerup kiisalu inuit nammineerlutik piginnaanerilersimasaasa suliffinni atorineqarsinnaanerisa, isumaqatigiinniartarnerit aqutugalugit, annertusaavigineqarnissaat soorunami sulisoqarnermut tunngasunik suliaqartunut suliaassatut tunniunneqartussaassaaq.

Siunnersuut ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu suliffinnut namminersortunut iluaqutaasussatut naatsorsuutigineqassaaq, tassami ullumerniit sulisussanik amerlanerujussuarnik pissarsinissaq naatsorsuutigineqarsinnaassammat.

Ilanngulluguli naatsorsuutigineqarsinnaassalluni immikoortortaqaqarfinni sullissisuni tikisitanik sulisoqarneq aamma annikillisinneqarsinnaassasoq, taamalillunilu aningaasartuutitik sipaartoqarsinnaalluni.

Inunnut ataasiakkaanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai:

Siunnersuut piffissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu innuttaasunut aningaasartuutitik kinguneqassanngilaq. Kisiani naatsorsuutigineqassaaq sulisoqarnermi aqqissuussinerup peqataatitsinerusup kingunerissagaa inuit ataasiakkaat aningaasaqarnikkut pitsaanerusumik atugassaqarnissaaq anguneqassasoq, maannakkornit suliffiit avataanni inissisimanermit.

Ilanngussaq: "Kuultitut nalitutigisut" kalaallisut eqikkarnera